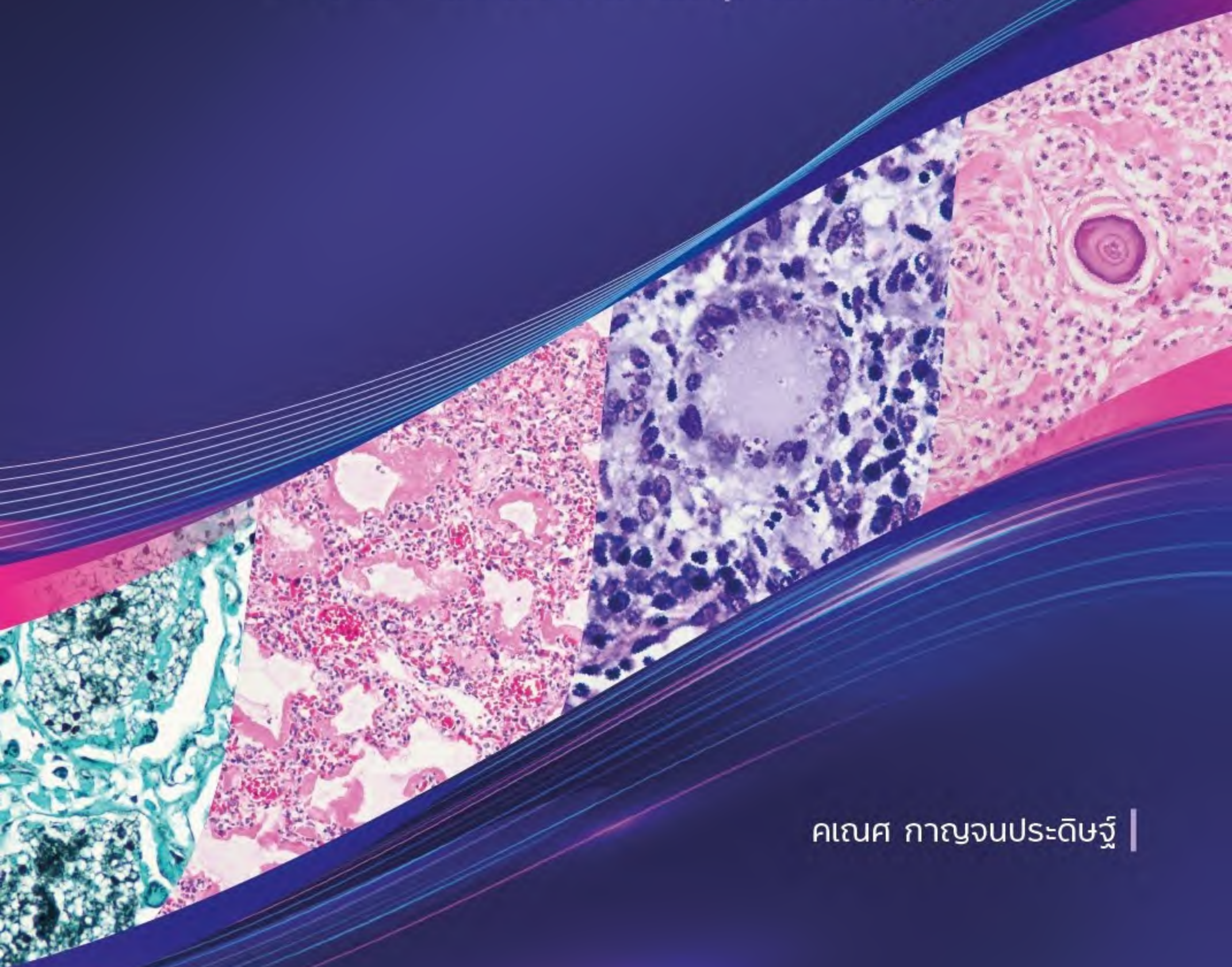

พื้นฐานทาง
พยาธิวิทยา
กายวิภาค

Basic anatomical pathology

คณศ กาญจนประดิษฐ์ |

พื้นฐานทาง

พยาธิวิทยา

กายวิภาค

Basic anatomical pathology

คณศ กาญจนประดิษฐ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

คณะศัลยกรรมกระดูกและข้อ

พื้นฐานทางพยาธิวิทยากายวิภาค = Basic anatomical pathology.-- กรุงเทพฯ :
สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ (1992), 2566.
374 หน้า.

1. พยาธิกายวิภาคศาสตร์. 2. พยาธิวิทยา. I. ชื่อเรื่อง.

571.933

ISBN (e-book) 978-616-604-062-3

- ผู้พิมพ์ : คณะศัลยกรรมกระดูกและข้อ
รูปเล่ม / ปก : หน่วยผลิตตำรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(วิธวัช แดงอ่อน)
วาดภาพประกอบ : คณะศัลยกรรมกระดูกและข้อ
พิมพ์ที่ : สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ (1992), กทม.
พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2566
-
- จัดทำโดย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์คณะศัลยกรรมกระดูกและข้อ
สาขาวิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จัดจำหน่ายโดย

หน่วยผลิตตำรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15 ถนนกาญจนวนิช ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

0-7445-1148

0-7421-2900

book_unit@medicine.psu.ac.th

<https://www.facebook.com/PSUmedicalbookshop>

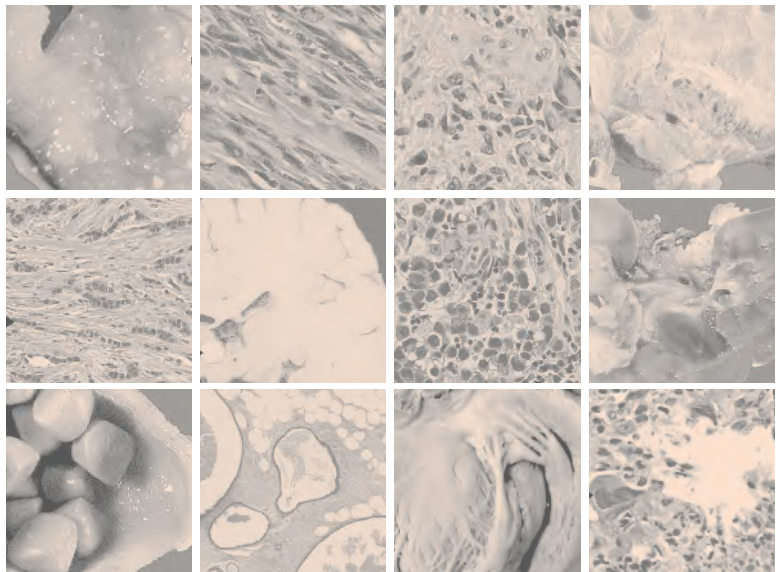
คำนำ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้พื้นฐานด้านจุลพยาธิวิทยาของเนื้อเยื่อในร่างกายมนุษย์และความรู้พื้นฐานด้านพยาธิวิทยากายวิภาคของโรคที่พบบ่อยในมนุษย์ โดยนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรการแพทย์และแพทย์ผู้สนใจสามารถนำความรู้จากหนังสือเล่มนี้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านวิทยาศาสตรการแพทย์ ผู้นิพนธ์หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

คณศ กาญจนประดิษฐ์
ผู้นิพนธ์

**BASIC ANATOMICAL
PATHOLOGY**

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ที่ได้เอื้อเฟื้อภาพถ่ายทางพยาบาลวิทยาของชั้นเนื้อ และสไลด์
ทางพยาบาลวิทยากายวิภาค เพื่อใช้ในการถ่ายภาพประกอบหนังสือเล่มนี้

คณะศ กาญจนประดิษฐ์

คณศ กาญจนประดิษฐ์

พ.บ., ว.ว. (พยาธิวิทยากายวิภาค)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หน่วยพยาธิวิทยาวิภาค สาขาวิชาพยาธิวิทยา

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

 081-5703195

 kankanet99@hotmail.com

คำนำ	I
ผู้นิพนธ์	III
สารบัญ	IV
สารบัญภาพ	VII
สารบัญตาราง	IX

บทที่ เรื่อง	หน้า
1 การเตรียมสิ่งส่งตรวจและกระบวนการตรวจทางพยาธิวิทยา	1
2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเซลล์ในร่างกายมนุษย์	7
3 พยาธิวิทยาของผิวหนัง (pathology of skin)	19
● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	19
● พยาธิสภาพของผิวหนัง	21
4 พยาธิวิทยาของระบบหัวใจและหลอดเลือด (pathology of cardiovascular system)	35
● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบหัวใจและหลอดเลือด	35
● พยาธิสภาพของหลอดเลือด	39
● พยาธิสภาพของโรคหัวใจและหลอดเลือดหัวใจ	47
5 พยาธิวิทยาของระบบทางเดินหายใจ (pathology of respiratory system)	57
● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบทางเดินหายใจ	57
● พยาธิสภาพของโรคระบบทางเดินหายใจ	61
6 พยาธิวิทยาของระบบต่อมน้ำเหลืองและระบบโลหิต (pathology of lymphoid and hematologic system)	81
● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบต่อมน้ำเหลืองและระบบโลหิต	81
● พยาธิสภาพของโรคต่อมน้ำเหลือง	84
● พยาธิสภาพของโรคไขกระดูก	91
● พยาธิสภาพของต่อมไทมัส	96
● พยาธิสภาพของม้าม	97

7	พยาธิสภาพของระบบทางเดินอาหารส่วนบน (pathology of foregut and midgut system)	101
•	ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบทางเดินอาหารส่วนต้นและส่วนกลาง	101
•	พยาธิสภาพของหลอดอาหาร	104
•	พยาธิสภาพของกระเพาะอาหาร	109
•	พยาธิสภาพของลำไส้เล็ก	115
8	พยาธิสภาพของระบบทางเดินอาหารส่วนปลาย (pathology of hind gut system)	121
•	ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบทางเดินอาหารส่วนปลาย	121
•	พยาธิสภาพของลำไส้ใหญ่	124
•	พยาธิสภาพของไส้ติ่ง	135
•	พยาธิสภาพของทวารหนัก	138
9	พยาธิวิทยาของระบบตับ ท่อน้ำดีและตับอ่อน (pathology of hepatobiliary and pancreatic system)	143
•	ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบตับ ท่อน้ำดีและตับอ่อน	143
•	พยาธิสภาพของตับ	146
•	พยาธิสภาพของท่อน้ำดีและถุงน้ำดี	154
•	พยาธิสภาพของตับอ่อน	157
10	พยาธิวิทยาของไตและระบบทางเดินปัสสาวะ (pathology of kidney and urinary system)	167
•	ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของไตและอวัยวะในระบบทางเดินปัสสาวะ	167
•	พยาธิสภาพของไต	171
•	พยาธิสภาพของกระเพาะปัสสาวะและทางเดินปัสสาวะ	185
11	พยาธิวิทยาของระบบต่อมไร้ท่อ (pathology of endocrine system)	191
•	ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบต่อมไร้ท่อ	191
•	พยาธิสภาพของต่อมไทรอยด์	194
•	พยาธิสภาพของต่อมพาราไทรอยด์	201
•	พยาธิสภาพของต่อมหมวกไต	204

12	พยาธิวิทยาของระบบสืบพันธุ์เพศชาย (pathology of male reproductive system)	211
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบสืบพันธุ์เพศชาย	211
	● พยาธิสภาพขององคชาติ	214
	● พยาธิสภาพของอัณฑะ	216
	● พยาธิสภาพของต่อมลูกหมาก	221
13	พยาธิวิทยาของระบบสืบพันธุ์สตรี (pathology of female reproductive system)	227
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบสืบพันธุ์สตรี	227
	● พยาธิสภาพของปากมดลูก	230
	● พยาธิสภาพของเยื่อบุโพรงมดลูก	234
	● พยาธิสภาพของกล้ามเนื้อมดลูก	237
	● พยาธิสภาพของท่อนำไข่	239
	● พยาธิสภาพของรังไข่	240
	● พยาธิสภาพของรกและเซลล์รก	250
14	พยาธิวิทยาของเต้านม (breast pathology)	255
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของเต้านม	255
	● พยาธิสภาพของเต้านม	257
15	พยาธิวิทยาของกระดูกและเนื้อเยื่ออ่อน (bone and soft tissue pathology)	273
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของกระดูกและเนื้อเยื่ออ่อน	273
	● พยาธิสภาพของกระดูก	277
	● พยาธิสภาพของข้อต่อ	286
	● พยาธิสภาพของเนื้อเยื่ออ่อน	288
16	พยาธิวิทยาของระบบประสาท (pathology of nervous system)	299
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะในระบบประสาท	299
	● พยาธิสภาพของระบบประสาท	301
	● เนื้องอกของสมองและเยื่อหุ้มสมอง (brain and meningeal tumor)	307

สารบัญ

บทที่	เรื่อง	หน้า
17	พยาธิวิทยาของบริเวณศีรษะ คอ และดวงตา (pathology of head neck and eye)	321
	● ลักษณะเนื้อเยื่อปกติของอวัยวะบริเวณศีรษะ คอและดวงตา	321
	● พยาธิสภาพของต่อมน้ำลาย	324
	● พยาธิสภาพของโพรงจมูกและคอหอยส่วนจมูก	329
	● พยาธิสภาพของเยื่อช่องปากและต่อมทอนซิล	333
	● พยาธิสภาพบริเวณคอ	335
	● พยาธิสภาพของดวงตา	336
	ดัชนี (index)	343

บทที่ 1 หน้า

รูปที่ 1.1	2
ตัวอย่างของภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อชนิดพลาสติก	
รูปที่ 1.2	2
ถุงพลาสติกใสที่บรรจุชิ้นเนื้อขนาดใหญ่	
รูปที่ 1.3	3
การใส่ชิ้นเนื้อในภาชนะพลาสติก	
รูปที่ 1.4	4
ลักษณะของ paraffin block	
รูปที่ 1.4	4
วิธีการตัดสไลด์ด้วยเครื่อง microtome	

บทที่ 2 หน้า

รูปที่ 2.1	8
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ squamous epithelium บริเวณหลอดอาหาร	
รูปที่ 2.2	8
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ cuboidal epithelium บริเวณท่อไต	
รูปที่ 2.3	9
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ columnar epithelium บริเวณถุงน้ำดี	
รูปที่ 2.4	9
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ pseudostratified columnar epithelium บริเวณหลอดลม	
รูปที่ 2.5	10
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ transitional epithelium บริเวณเยื่อบุกระเพาะปัสสาวะ	
รูปที่ 2.6	11
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ fibroblast	
รูปที่ 2.7	11
ลักษณะของหลอดเลือดบริเวณตับ	
รูปที่ 2.8	11
ลักษณะของเนื้อเยื่อไขมัน	
รูปที่ 2.9	12
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ chondrocyte	
รูปที่ 2.10	12
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระดูก	

รูปที่ 2.11	13
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกล้ามเนื้อเรียบบริเวณผนังของลำไส้	
รูปที่ 2.12	13
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกล้ามเนื้อลาย	
รูปที่ 2.13	13
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์กล้ามเนื้อหัวใจ	
รูปที่ 2.14	15
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเม็ดเลือดแดง	
รูปที่ 2.15	15
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเม็ดเลือดขาวชนิด neutrophil	
รูปที่ 2.16	15
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเม็ดเลือดขาวชนิด eosinophil	
รูปที่ 2.17	15
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเม็ดเลือดขาวชนิด lymphocyte และ plasma cell	
รูปที่ 2.18	16
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ macrophage	

บทที่ 3 หน้า

รูปที่ 3.1	20
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของผิวหนังชั้น epidermis	
รูปที่ 3.2	21
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของผิวหนังชั้น epidermis	
รูปที่ 3.3	21
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมเหงื่อ	
รูปที่ 3.4	22
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ granulation tissue	
รูปที่ 3.5	22
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของแผลเป็น	
รูปที่ 3.6	22
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ keloid	
รูปที่ 3.7	23
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการอักเสบที่เกิดเป็นฝี	
รูปที่ 3.8	24
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ histoplasmosis	
รูปที่ 3.9	25
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ Herpes simplex virus	

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 3.10	25
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค verruca vulgaris	
รูปที่ 3.11	26
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ leishmaniasis	
รูปที่ 3.12	26
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค cutaneous lupus erythematosus	
รูปที่ 3.13	27
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค seborrheic keratosis	
รูปที่ 3.14	28
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด intradermal nevus	
รูปที่ 3.15	29
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค epidermal inclusion cyst	
รูปที่ 3.16	29
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด dermatofibroma	
รูปที่ 3.17	30
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งผิวหนังชนิด squamous cell carcinoma	
รูปที่ 3.18	31
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งผิวหนังชนิด basal cell carcinoma	
รูปที่ 3.19	32
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของมะเร็งชนิด malignant melanoma	
รูปที่ 3.20	32
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค malignant melanoma	

บทที่ 4 หน้า

รูปที่ 4.1	36
องค์ประกอบของหัวใจ	
รูปที่ 4.2	37
ลักษณะของหลอดเลือดหัวใจ	
รูปที่ 4.3	38
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของหลอดเลือดแดงขนาดกลาง	
รูปที่ 4.4	38
ลักษณะของหลอดเลือดดำ	

รูปที่ 4.5	39
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของหลอดเลือดในโรค atherosclerosis	
รูปที่ 4.6	39
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด atherosclerosis ของหลอดเลือดหัวใจ	
รูปที่ 4.7	40
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด aortic dissection	
รูปที่ 4.8	41
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด polyarteritis nodosa	
รูปที่ 4.9	42
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรค Churg-Strauss Syndrome	
รูปที่ 4.10	44
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด temporal arteritis	
รูปที่ 4.11	45
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด cavernous hemangioma	
รูปที่ 4.12	46
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด Kaposi sarcoma	
รูปที่ 4.13	46
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค angiosarcoma	
รูปที่ 4.14	47
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคปอดบวมน้ำ	
รูปที่ 4.15	49
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน	
รูปที่ 4.16	50
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเรื้อรัง	
รูปที่ 4.17	50
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเรื้อรัง	
รูปที่ 4.18	50
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ	

รูปที่ 4.19	51	รูปที่ 5.9	62
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด mitral valve prolapse		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค lobar pneumonia	
รูปที่ 4.20	52	รูปที่ 5.10	63
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด rheumatic heart disease		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรควัณโรคปอด	
รูปที่ 4.21	52	รูปที่ 5.11	63
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคติดเชื้อของผนังหัวใจชั้นใน		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรควัณโรคปอด	
รูปที่ 4.22	53	รูปที่ 5.12	64
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคติดเชื้อของผนังหัวใจชั้นใน		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ cytomegalovirus	
รูปที่ 4.23	53	รูปที่ 5.13	65
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคเนื้องอกของกล้ามเนื้อลายชนิดไม่ร้ายแรงในหัวใจ		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค candidiasis เมื่อทำการย้อมพิเศษวิธี Gomori methenamine silver stain (GMS)	
รูปที่ 4.24	54	รูปที่ 5.14	66
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค cardiac myxoma		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Aspergilloma	
รูปที่ 4.25	54	รูปที่ 5.15	66
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรอยโรคชนิด cardiac myxoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค pulmonary Aspergillosis	
บทที่ 5	หน้า	รูปที่ 5.16	67
รูปที่ 5.1	58	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Mucormycosis เมื่อทำการย้อมพิเศษด้วยวิธี GMS	
องค์ประกอบของระบบทางเดินหายใจ		รูปที่ 5.17	68
รูปที่ 5.2	58	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค penicilliosis ในปอด	
องค์ประกอบของระบบทางเดินหายใจส่วนปลาย		รูปที่ 5.18	68
รูปที่ 5.3	59	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Cryptococcosis	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของหลอดลม		รูปที่ 5.19	69
รูปที่ 5.4	59	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Pneumocystis jirovecii pneumonia (PJP)	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของหลอดลมปอด		รูปที่ 5.20	70
รูปที่ 5.5	60	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคหลอดลมโป่งพอง	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้อเยื่อปอดส่วนปลาย		รูปที่ 5.21	70
รูปที่ 5.6	62	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคหลอดลมโป่งพอง	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค bronchopneumonia		รูปที่ 5.22	71
รูปที่ 5.7	62	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคถุงลมโป่งพอง	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค bronchopneumonia		รูปที่ 5.23	71
รูปที่ 5.8	62	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคถุงลมโป่งพอง	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค lobar pneumonia ในระยะ grey hepatization		รูปที่ 5.24	73
		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hyaline membrane disease	

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 5.25	73
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคน้ำคั่วอุดกั้นหลอดเลือด	
รูปที่ 5.26	74
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค squamous cell carcinoma	
รูปที่ 5.27	74
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งปอดชนิด squamous cell carcinoma	
รูปที่ 5.28	75
ลักษณะของมะเร็งปอดชนิด adenocarcinoma	
รูปที่ 5.29	77
ลักษณะของเนื้องอกชนิด typical carcinoid ของปอด	

บทที่ 6 หน้า

รูปที่ 6.1	82
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมน้ำเหลืองปกติ	
รูปที่ 6.2	83
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของไขกระดูก	
รูปที่ 6.3	83
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมไทมัส	
รูปที่ 6.4	84
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของม้าม	
รูปที่ 6.5	85
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อวัณโรคในต่อมน้ำเหลือง	
รูปที่ 6.6	86
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของต่อมน้ำเหลืองที่พบในโรค Hodgkin lymphoma	
รูปที่ 6.7	87
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Hodgkin lymphoma ชนิด nodular sclerosis	
รูปที่ 6.8	89
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค follicular lymphoma	
รูปที่ 6.9	89
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Burkitt lymphoma	
รูปที่ 6.10	90
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค diffuse large B-cell lymphoma	

รูปที่ 6.11	91
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค acute myeloid leukemia	
รูปที่ 6.12	93
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค chronic myeloid leukemia	
รูปที่ 6.13	93
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค polycythemia vera	
รูปที่ 6.14	94
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค essential thrombocytosis	
รูปที่ 6.15	95
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค primary myelofibrosis ในไขกระดูก	
รูปที่ 6.16	97
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค thymoma ชนิด AB	
รูปที่ 6.17	98
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของม้ามที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ	
รูปที่ 6.18	98
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของภาวะม้ามโต	

บทที่ 7 หน้า

รูปที่ 7.1	102
องค์ประกอบของหลอดอาหาร	
รูปที่ 7.2	103
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระเพาะอาหาร	
รูปที่ 7.3	103
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของลำไส้เล็กส่วน duodenum	
รูปที่ 7.4	104
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของลำไส้เล็กส่วน jejunum	
รูปที่ 7.5	105
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ Barrett esophagus	
รูปที่ 7.6	107
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของมะเร็งหลอดอาหาร	
รูปที่ 7.7	108
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งหลอดอาหารชนิด squamous cell carcinoma	

รูปที่ 7.8	108	รูปที่ 7.23	118
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งหลอดอาหารชนิด adenocarcinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งบริเวณ ampulla of vater ชนิด adenocarcinoma	
รูปที่ 7.9	110	บทที่ 8	หน้า
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกระเพาะอาหารอักเสบเรื้อรัง		รูปที่ 8.1	122
รูปที่ 7.10	111	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของชั้นเยื่อบุลำไส้ใหญ่	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคแผลในกระเพาะอาหาร		รูปที่ 8.2	122
รูปที่ 7.11	111	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเส้นใยประสาทชนิด myenteric plexus	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค gastric ulcer		รูปที่ 8.3	123
รูปที่ 7.12	112	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของไส้ติ่ง	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค fundic gland polyp		รูปที่ 8.4	124
รูปที่ 7.13	113	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Hirschsprung disease	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งกระเพาะอาหารชนิด diffuse-type		รูปที่ 8.5	124
รูปที่ 7.14	113	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Hirschsprung disease	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งในกระเพาะอาหารชนิด diffuse-type		รูปที่ 8.6	125
รูปที่ 7.15	114	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค ulcerative colitis	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค gastrointestinal stromal tumor (GIST)		รูปที่ 8.7	125
รูปที่ 7.16	115	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค ulcerative colitis	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคเนื้องอกในกระเพาะอาหารชนิด gastrointestinal stromal tumor (GIST)		รูปที่ 8.8	126
รูปที่ 7.17	116	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Crohn disease	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Meckel diverticulum		รูปที่ 8.9	126
รูปที่ 7.18	116	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Crohn disease	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Meckel diverticulum		รูปที่ 8.10	127
รูปที่ 7.19	117	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค pseudomembranous colitis	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค intussusception		รูปที่ 8.11	127
รูปที่ 7.20	117	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค pseudomembranous colitis	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค volvulus		รูปที่ 8.12	128
รูปที่ 7.21	118	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ cytomegalovirus บริเวณลำไส้ใหญ่	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคลำไส้ขาดเลือด		รูปที่ 8.13	129
รูปที่ 7.22	118	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ <i>Entamoeba histolytica</i>	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งชนิด adenocarcinoma			

รูปที่ 8.14	129
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค diverticulosis	
รูปที่ 8.15	130
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hyperplastic polyp	
รูปที่ 8.16	131
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค tubular adenoma	
รูปที่ 8.17	132
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค juvenile polyp	
รูปที่ 8.18	132
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ Peutz-Jegher polyp	
รูปที่ 8.19	134
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของมะเร็งลำไส้ใหญ่ ชนิด adenocarcinoma	
รูปที่ 8.20	134
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งลำไส้ adenocarcinoma ชนิด well differentiation	
รูปที่ 8.21	135
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคเนื้องอกของลำไส้ใหญ่ ชนิด neuroendocrine tumor, grade 1	
รูปที่ 8.22	136
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคไส้ติ่งอักเสบเฉียบพลัน	
รูปที่ 8.23	136
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคไส้ติ่งอักเสบเฉียบพลัน	
รูปที่ 8.24	137
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค low grade appendiceal mucinous tumor ของไส้ติ่ง	
รูปที่ 8.25	137
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค low grade appendiceal mucinous tumor	
รูปที่ 8.26	138
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค neuroendocrine tumor ชนิด carcinoid tumor	
รูปที่ 8.27	139
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค fistula in ano	
รูปที่ 8.28	139
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคริดสีดวงทวาร ชนิด external hemorrhoid	

บทที่ 9	หน้า
รูปที่ 9.1	144
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของตับบริเวณ portal triad	
รูปที่ 9.2	144
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของถุงน้ำดี	
รูปที่ 9.3	145
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของตับอ่อน	
รูปที่ 9.4	146
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของภาวะตับล้มเหลวเฉียบพลัน	
รูปที่ 9.5	148
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคตับอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 9.6	149
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของภาวะไขมันพอกตับ	
รูปที่ 9.7	150
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคตับแข็ง	
รูปที่ 9.8	150
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคตับแข็ง	
รูปที่ 9.9	151
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hepatic adenoma	
รูปที่ 9.10	152
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hepatic cavernous hemangioma	
รูปที่ 9.11	153
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค hepatocellular carcinoma	
รูปที่ 9.12	153
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hepatocellular carcinoma	
รูปที่ 9.13	154
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคถุงน้ำดีอักเสบเฉียบพลัน	
รูปที่ 9.14	155
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคถุงน้ำดีอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 9.15	155
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคถุงน้ำดีอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 9.16	156
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค intrahepatic cholangiocarcinoma	

รูปที่ 9.17	156	รูปที่ 10.5	170
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค cholangiocarcinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระเพาะปัสสาวะ บริเวณ	
รูปที่ 9.18	157	ชั้นเยื่อ	
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค pancreatic		รูปที่ 10.6	171
pseudocyst		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค	
รูปที่ 9.19	158	กรวยไตอักเสบเฉียบพลัน	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค mucinous cystic neo-		รูปที่ 10.7	171
plasm ชนิด low grade dysplasia ของตับอ่อน		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกรวยไตอักเสบเฉียบพลัน	
รูปที่ 9.20	159	รูปที่ 10.8	172
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค	
serous cystic neoplasm ชนิดไม่ร้ายแรง		กรวยไตอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 9.21	159	รูปที่ 10.9	172
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค serous cystic neoplasm		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกรวยไตอักเสบเรื้อรัง	
ชนิดไม่ร้ายแรงของตับอ่อน		รูปที่ 10.10	173
รูปที่ 9.22	160	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคนิวไนโต	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคตับอ่อนอักเสบเฉียบพลัน		รูปที่ 10.11	173
รูปที่ 9.23	160	ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค ADPKD	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค IPMN		รูปที่ 10.12	175
รูปที่ 9.24	161	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค ADPKD	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค solid pseudopapillary		รูปที่ 10.13	175
neoplasm		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค ADPKD	
รูปที่ 9.25	162	รูปที่ 10.14	177
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค neuroendocrine tumor		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค post-streptococcus	
รูปที่ 9.26	163	glomerulonephritis	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งตับอ่อนชนิด		รูปที่ 10.15	177
adenocarcinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค RPGN	
บทที่ 10	หน้า	รูปที่ 10.16	179
รูปที่ 10.1	169	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค FSGS	
ลักษณะองค์ประกอบของไต		รูปที่ 10.17	180
รูปที่ 10.2	169	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค diabetic nephropathy	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของไต		รูปที่ 10.18	182
รูปที่ 10.3	169	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค acute tubular necrosis	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของไตบริเวณ glomerulus, renal		รูปที่ 10.19	183
tubule และ Bowman capsule		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งของไต	
รูปที่ 10.4	170	ชนิด clear cell renal cell carcinoma	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระเพาะปัสสาวะ		รูปที่ 10.20	183
		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ clear cell renal cell	
		carcinoma	

รูปที่ 10.21	184
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค	
Wilms' tumor	
รูปที่ 10.22	184
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Wilms' tumor	
รูปที่ 10.23	185
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 10.24	187
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งชนิด papillary urothelial carcinoma	
รูปที่ 10.25	187
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งกระเพาะปัสสาวะชนิด papillary urothelial carcinoma	
รูปที่ 10.26	187
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งกระเพาะปัสสาวะชนิด infiltrating urothelial carcinoma	

บทที่ 11	หน้า
รูปที่ 11.1	192
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมไทรอยด์ปกติ	
รูปที่ 11.2	192
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมพาราไทรอยด์	
รูปที่ 11.3	193
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมหมวกไตปกติ	
รูปที่ 11.4	195
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Hashimoto thyroiditis	
รูปที่ 11.5	195
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Hashimoto thyroiditis	
รูปที่ 11.6	196
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค multinodular goiter	
รูปที่ 11.7	196
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค multinodular goiter	
รูปที่ 11.8	197
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค diffuse hyperplasia	

รูปที่ 11.9	197
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค diffuse hyperplasia	
รูปที่ 11.10	198
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค follicular adenoma	
รูปที่ 11.11	198
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค follicular adenoma	
รูปที่ 11.12	199
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค follicular carcinoma	
รูปที่ 11.13	199
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค follicular thyroid carcinoma	
รูปที่ 11.14	200
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค papillary thyroid carcinoma	
รูปที่ 11.15	201
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค papillary thyroid carcinoma	
รูปที่ 11.16	202
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค parathyroid hyperplasia	
รูปที่ 11.17	203
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค parathyroid adenoma	
รูปที่ 11.18	203
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค parathyroid adenoma	
รูปที่ 11.19	204
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งของต่อมพาราไทรอยด์	
รูปที่ 11.20	205
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค adrenal cortical adenoma	
รูปที่ 11.21	205
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค adrenal cortical adenoma	
รูปที่ 11.22	207
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค pheochromocytoma	

รูปที่ 11.23	207

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค pheochromocytoma

รูปที่ 11.24	208

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค adrenal cortical carcinoma

บทที่ 12 หน้า

รูปที่ 12.1	212

ลักษณะทางกายวิภาคศาสตร์ของแกนองคชาต

รูปที่ 12.2	212

ลักษณะทางกายวิภาคศาสตร์ของอวัยวะและเนื้อเยื่อข้างเคียง

รูปที่ 12.3	213

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของอวัยวะ

รูปที่ 12.4	213

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมลูกหมาก

รูปที่ 12.5	214

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคหูดหงอนไก่

รูปที่ 12.6	215

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ HSV

รูปที่ 12.7	216

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งบริเวณ glans penis ชนิด squamous cell carcinoma

รูปที่ 12.8	216

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค invasive squamous cell carcinoma

รูปที่ 12.9	217

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของการติดเชื้อไวรัสโรคมะเร็งในอวัยวะ

รูปที่ 12.10	217

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อไวรัสโรคมะเร็งในอวัยวะ

รูปที่ 12.11	218

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค seminoma

รูปที่ 12.12	218

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด seminoma

รูปที่ 12.13	219

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด mature teratoma

รูปที่ 12.14	220

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของเนื้องอกชนิด Yolk sac

รูปที่ 12.15	220

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด Yolk sac

รูปที่ 12.16	221

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด Leydig cell tumor

รูปที่ 12.17	221

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคต่อมลูกหมากอักเสบเฉียบพลัน

รูปที่ 12.18	222

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของภาวะต่อมลูกหมากโต

รูปที่ 12.19	222

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของภาวะต่อมลูกหมากโต

รูปที่ 12.20	223

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งต่อมลูกหมากชนิด adenocarcinoma

บทที่ 13 หน้า

รูปที่ 13.1	228

อวัยวะภายในของระบบสืบพันธุ์สตรี

รูปที่ 13.2	228

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของปากมดลูกปกติ

รูปที่ 13.3	229

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมดลูก

รูปที่ 13.4	229

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของรังไข่

รูปที่ 13.5	230

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของการติดเชื้อ HSV

รูปที่ 13.6	232

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของปากมดลูก

รูปที่ 13.7	233

ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งปากมดลูก

รูปที่ 13.8	233

ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งปากมดลูกชนิด invasive squamous cell carcinoma

รูปที่ 13.9	234	รูปที่ 13.24	245
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค adenomyosis		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งรังไข่ชนิด endometrioid carcinoma	
รูปที่ 13.10	234	รูปที่ 13.25	245
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค adenomyosis		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค clear cell carcinoma	
รูปที่ 13.11	235	รูปที่ 13.26	246
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค hyperplasia without atypia		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค fibroma	
รูปที่ 13.12	236	รูปที่ 13.27	247
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูก		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค granulosa cell tumor	
รูปที่ 13.13	236	รูปที่ 13.28	247
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค endometrioid carcinoma		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค mature teratoma	
รูปที่ 13.14	238	รูปที่ 13.29	248
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค leiomyoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค immature teratoma	
รูปที่ 13.15	238	รูปที่ 13.30	248
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค leiomyom		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งชนิด dysgerminoma	
รูปที่ 13.16	239	รูปที่ 13.31	249
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค leiomyosarcoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Yolk sac tumor	
รูปที่ 13.17	240	รูปที่ 13.32	251
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคท้องนอกมดลูกบริเวณท่อนำไข่		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค placenta percreta	
รูปที่ 13.18	241	รูปที่ 13.33	251
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค corpus luteal cyst		ลักษณะลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคครรภ์ไข่ปลาอุก	
รูปที่ 13.19	241	บทที่ 14	หน้า
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค PCOS		รูปที่ 14.1	258
รูปที่ 13.20	242		
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค serous carcinoma		รูปที่ 14.2	258
รูปที่ 13.21	243		
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค serous carcinoma		รูปที่ 14.3	260
รูปที่ 13.22	244		
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค mucinous carcinoma ของรังไข่		รูปที่ 14.4	260
รูปที่ 13.23	244		
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค mucinous carcinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของภาวะ lymphocytic mastopathy	
		รูปที่ 14.5	261
		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค fibrocystic change	

รูปที่ 14.6	262	รูปที่ 15.4	278
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค fibrocystic change		องค์ประกอบข้อต่อ	
รูปที่ 14.7	263	รูปที่ 15.5	278
ลักษณะของโรค gynecomastia		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้อเยื่ออ่อน	
รูปที่ 14.8	263	รูปที่ 15.6	280
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค fibroadenoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระบวนซ่อมแซมกระดูก	
รูปที่ 14.9	264	รูปที่ 15.7	281
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค fibroadenoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค chronic osteomyelitis	
รูปที่ 14.10	265	รูปที่ 15.8	282
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค benign phyllodes tumor		ลักษณะจากพยาธิวิทยาของภาวะกระดูกบาง	
รูปที่ 14.11	265	รูปที่ 15.9	283
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค benign phyllodes tumor		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค osteochondroma	
รูปที่ 14.12	266	รูปที่ 15.10	283
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค DCIS ชนิด high grade		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค osteochondroma	
รูปที่ 14.13	267	รูปที่ 15.11	284
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค LCIS		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค fibrous dysplasia	
รูปที่ 14.14	268	รูปที่ 15.12	284
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค Paget disease		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค fibrous dysplasia	
รูปที่ 14.15	270	รูปที่ 15.13	285
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคมะเร็งท่อน้ำนมชนิดลุกลาม		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค osteosarcoma	
รูปที่ 14.16	270	รูปที่ 15.14	286
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค invasive ductal carcinoma, grade 2		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค osteosarcoma	
รูปที่ 14.17	271	รูปที่ 15.15	286
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค invasive lobular carcinoma		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค chondrosarcoma	
บทที่ 15	หน้า	รูปที่ 15.16	287
รูปที่ 15.1	276	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค chondrosarcoma	
ตำแหน่งของการเกิด endochondral ossification		รูปที่ 15.17	287
รูปที่ 15.2	277	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งที่แพร่กระจายมายังบริเวณกระดูก	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ในกระดูก		รูปที่ 15.18	288
รูปที่ 15.3	277	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคข้อเสื่อม	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระดูกชนิด woven bone		รูปที่ 15.19	289
		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค rheumatoid arthritis	
		รูปที่ 15.20	290
		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคเกาต์	

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 15.21	291
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค lipoma	
รูปที่ 15.22	292
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค angiolipoma	
รูปที่ 15.23	292
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค liposarcoma	
รูปที่ 15.24	293
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค well differentiated liposarcoma	
รูปที่ 15.25	294
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค neurofibroma	
รูปที่ 15.26	294
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค neurofibroma	
รูปที่ 15.27	295
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค neurilemmoma	
รูปที่ 15.28	295
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค schwannoma	
รูปที่ 15.29	296
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค pleomorphic rhabdomyosarcoma	
รูปที่ 15.30	297
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค diffuse-type tenosynovial giant cell tumor	
รูปที่ 15.31	297
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค giant cell tumor of tendon sheath	

บทที่ 16 หน้า

รูปที่ 16.1	302
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของสมองส่วน white matter	
รูปที่ 16.2	303
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคสมองขาดเลือดเรื้อรัง	
รูปที่ 16.3	303
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคสมองขาดเลือด	

รูปที่ 16.4	304
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคเลือดออกในเนื้อสมอง	
รูปที่ 16.5	304
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคเลือดออกในเนื้อสมอง	
รูปที่ 16.6	305
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคเลือดออกใต้ชั้นเยื่อหุ้มสมอง	
รูปที่ 16.7	306
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคโพรงสมองบวม	
รูปที่ 16.8	307
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบเฉียบพลัน	
รูปที่ 16.9	308
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของภาวะเนื้อสมองอักเสบจากเชื้อไวรัสโรค	
รูปที่ 16.10	310
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค meningioma	
รูปที่ 16.11	310
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค meningotheial meningioma	
รูปที่ 16.12	311
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค low grade diffuse astrocytoma	
รูปที่ 16.13	312
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค glioblastoma	
รูปที่ 16.14	313
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค glioblastoma	
รูปที่ 16.15	314
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค myxopapillary ependymoma	
รูปที่ 16.16	315
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค oligodendroglioma, WHO grade 2	
รูปที่ 16.17	315
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค medulloblastoma	

รูปที่ 16.18	316	รูปที่ 17.13	332
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค pituitary adenoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค inverted papilloma	
รูปที่ 16.19	317	รูปที่ 17.14	333
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค adamantinomatous craniopharyngioma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค angiofibroma	
รูปที่ 16.20	318	รูปที่ 17.15	334
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค germinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค non-keratinizing squamous cell carcinoma	
บทที่ 17	หน้า	รูปที่ 17.16	334
รูปที่ 17.1	324	ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค	
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมน้ำลาย		olfactory neuroblastoma	
รูปที่ 17.2	324	รูปที่ 17.17	335
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของคอหอยส่วนจมูก		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคต่อมทอนซิลอักเสบเรื้อรัง	
รูปที่ 17.3	325	รูปที่ 17.18	336
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของต่อมทอนซิล		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค squamous cell carcinoma	
รูปที่ 17.4	326	รูปที่ 17.19	337
องค์ประกอบของดวงตา		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิด diffuse large B-cell lymphoma	
รูปที่ 17.5	327	รูปที่ 17.20	338
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคต่อมน้ำลายอักเสบเรื้อรัง		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค thyroglossal duct cyst	
รูปที่ 17.6	328	รูปที่ 17.21	339
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค Warthin tumor		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรคแผลของกระจกตา	
รูปที่ 17.7	328	รูปที่ 17.22	339
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ Warthin tumor		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค panophthalmitis	
รูปที่ 17.8	329	รูปที่ 17.23	340
ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค pleomorphic adenoma		ลักษณะทางพยาธิเมื่อมองด้วยตาเปล่าของโรค retinoblastoma	
รูปที่ 17.9	329	รูปที่ 17.24	341
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด pleomorphic adenoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค retinoblastoma	
รูปที่ 17.10	330	รูปที่ 17.25	342
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเนื้องอกชนิด mucoepidermoid carcinoma		ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค malignant melanoma ชนิด epithelioid cell	
รูปที่ 17.11	331		
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค adenoid cystic carcinoma			
รูปที่ 17.12	332		
ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของโรค inflammatory nasal polyp			

สารบัญตาราง

บทที่ 7

หน้า

ตารางที่ 7.1

109

ความแตกต่างที่พบในโรค *H. pylori* gastritis และโรค autoimmune gastritis

บทที่ 14

หน้า

ตารางที่ 14.1

267

การแบ่งระดับของมะเร็งต่อเต้านมชนิดลุกลาม ตามระบบ Nottingham Histologic Score

บทที่ 15

หน้า

ตารางที่ 15.1

280

ชนิดของเนื้องอกที่พบบ่อยและเซลล์ต้นกำเนิดของเนื้องอก

ตารางที่ 15.2

289

เซลล์ต้นกำเนิดของเนื้อเยื่ออ่อนและชนิดของเนื้องอกที่พบบ่อย

การเตรียมส่งส่งตรวจ และกระบวนการตรวจ ทางพยาธิวิทยากายวิภาค

(Specimen preparation and
tissue processing in anatomical pathology)

คณะศัลยกรรมประติษฐาน

บทนำ

การตรวจวินิจฉัยทางพยาธิวิทยากายวิภาคมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการตรวจรักษาผู้ป่วย โดยผู้ป่วยในหลายกลุ่มโรคโดยเฉพาะโรคเนื้องอกต้องได้รับการวินิจฉัยจากชิ้นเนื้อเพื่อวางแผนการรักษา นอกจากนี้ในปัจจุบันมีการค้นพบวิทยาการใหม่ที่เพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วยได้แก่ การรักษาแบบจำเพาะ (targeted therapy) และการรักษาโดยใช้ระบบภูมิคุ้มกัน (immunotherapy) ซึ่งต้องใช้เนื้อเยื่อจากผู้ป่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนรักษา ดังนั้นการจัดเตรียมส่งส่งตรวจให้เหมาะสมจึงมีความจำเป็นทั้งเพื่อให้ได้เนื้อเยื่อที่มีคุณภาพที่ดีสามารถให้การวินิจฉัยได้ และสามารถนำเนื้อเยื่อไปใช้ได้ในอนาคต

การเตรียมสิ่งส่งตรวจ

การเตรียมสิ่งส่งตรวจจากแพทย์ผู้ตัดชิ้นเนื้อจากผู้ป่วยมีความสำคัญอย่างมากในการรักษาคุณภาพของชิ้นเนื้อ หากเตรียมไม่เหมาะสมจะทำให้ชิ้นเนื้อมีการเสียสภาพจนส่งผลกระทบต่อการวินิจฉัย ชิ้นเนื้อที่ได้รับการผ่าตัดจากผู้ป่วยจะต้องใส่ในสารรักษาสภาพชิ้นเนื้อ (fixative agent) และใส่ในภาชนะที่เหมาะสมก่อนส่งตรวจทางพยาธิวิทยา

สารรักษาสภาพชิ้นเนื้อ

สารรักษาสภาพชิ้นเนื้อที่เหมาะสมที่สุดคือ 10% neutral buffered formalin ซึ่งมีลักษณะใส มีกลิ่นเฉพาะ สาร formalin สามารถรักษาสภาพชิ้นเนื้อได้เป็นเวลานานประมาณ 1 เดือนโดยทำให้ชิ้นเนื้อไม่เสื่อมสภาพ สาร formalin ต้องมีการเก็บอย่างมิดชิดเพื่อป้องกันการระเหย สารรักษาสภาพชิ้นเนื้อชนิดอื่นได้แก่ สาร Bouin's solution ซึ่งเป็นสารสีเหลืองใช้สำหรับการเตรียมเนื้อเยื่อไขกระดูก (bone marrow)⁽¹⁾

ภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อ

ภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อที่เหมาะสมควรเป็นภาชนะพลาสติกปากกว้างที่มีฝาปิดสนิท (รูปที่ 1.1) ไม่ควรใช้ขวดแก้วเพราะอาจแตกเสียหายได้และไม่ควรใช้ภาชนะปากแคบเนื่องจากอาจเกิดปัญหาระหว่างการนำชิ้นเนื้อออกจากภาชนะ หากไม่มีภาชนะพลาสติกหรือชิ้นเนื้อมีขนาดใหญ่สามารถใช้ถุงพลาสติกใสที่บรรจุสาร formalin บรรจุชิ้นเนื้อแล้วหุ้มอีกชั้นด้วยถุงพลาสติกแล้วจึงปิดปากถุงให้แน่น (รูปที่ 1.2)

รูปที่ 1.1

แสดงตัวอย่างของภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อชนิดพลาสติกบรรจุชิ้นเนื้อขนาดเล็กที่เหมาะสมโดยเป็นขวดปากกว้างมีฝาปิดสนิท บรรจุด้วยสารรักษาสภาพชิ้นเนื้อชนิด 10% buffered formalin

รูปที่ 1.2

แสดงถุงพลาสติกใสที่บรรจุชิ้นเนื้อขนาดใหญ่ซึ่งเป็นถุงขนาดใหญ่ซ้อนกันสองชั้นขึ้นไป ปิดปากถุงอย่างมิดชิดและใส่สารรักษาสภาพชิ้นเนื้อชนิด 10% buffered formalin

การเตรียมชิ้นเนื้อ

1. ชิ้นเนื้อขนาดเล็กได้แก่ ไล่ตั้งแต่ชิ้นเนื้อที่ได้จากการตัดเนื้อตรวจ (biopsy) หรือชิ้นเนื้อที่ได้จากการตัดด้วยเข็มขนาดเล็ก (fine needle biopsy) ให้นำใส่ภาชนะที่บรรจุสาร 10% buffered formalin ทันทิและปิดภาชนะให้แน่น จากนั้นทำการติดฉลากที่ระบุรายละเอียดผู้ป่วยก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยาพร้อมใบนำส่งชิ้นเนื้อที่ระบุข้อมูลของผู้ป่วยที่จำเป็นต่อการวินิจฉัยทางพยาธิวิทยา

2. ชิ้นเนื้อที่มีขนาดใหญ่หรือมีเยื่อหุ้มหนาเช่น ต่อม น้ำเหลือง ก้อนเนื้อจากร่างกาย เต้านม หรือมดลูก พบว่าน้ำยารักษาสภาพชิ้นเนื้อไม่สามารถแทรกซึมเข้าไปได้ทำให้เนื้อเยื่อเสื่อมสภาพ (autolysis) ซึ่งอาจส่งผลการวินิจฉัยโรค ดังนั้นควรผ่าเปิดชิ้นเนื้อโดยผ่าไม่ให้ขาดจากกัน ความหนาแต่ละส่วนประมาณ 1-2 เซนติเมตรเพื่อให้น้ำยารักษาสภาพชิ้นเนื้อแทรกซึมได้อย่างทั่วถึง แล้วจึงนำใส่ภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อที่มีน้ำยา 10% neutral buffered formalin ท่วมชิ้นเนื้อ สำหรับชิ้นเนื้อกระเพาะอาหารหรือลำไส้ ควรผ่าเปิดชิ้นเนื้อตามความยาวจากนั้นล้างเศษอาหารหรืออุจจาระออกให้หมดแล้วจึงใส่ภาชนะบรรจุชิ้นเนื้อที่มีน้ำยา 10% neutral buffered formalin จากนั้นทำการติดฉลากที่ระบุรายละเอียดผู้ป่วยก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยาพร้อมใบนำส่งชิ้นเนื้อ⁽²⁾

ขั้นตอนการเตรียมชิ้นเนื้อทางพยาธิวิทยา (tissue processing)

1. การตรวจชิ้นเนื้อทางพยาธิด้วยตาเปล่า (gross examination)

เมื่อชิ้นเนื้อเข้าสู่ห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยา ชิ้นเนื้อจะถูกนำมาตรวจด้วยพยาธิแพทย์โดยจะทำการบันทึกข้อมูลลักษณะของชิ้นเนื้อรวมถึงรอยโรคที่พบ จากนั้นทำการตัดชิ้นเนื้อ (specimen sectioning) เพื่อนำรอยโรคไปตรวจ โดยทำการเลือกตัดบริเวณที่สำคัญใส่ในภาชนะพลาสติก (plastic cassette) (รูปที่ 1.3) แล้วจึงส่งชิ้นเนื้อเข้าสู่กระบวนการต่อไป⁽³⁾

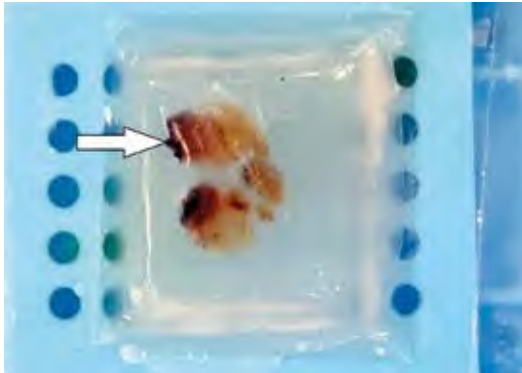
รูปที่ 1.3

แสดงการใส่ชิ้นเนื้อในภาชนะพลาสติก หากเป็นชิ้นเนื้อขนาดเล็กจะทำการห่อกระดาษ หากเป็นชิ้นเนื้อขนาดใหญ่สามารถนำไปบรรจุใส่ภาชนะพลาสติกได้โดยไม่ต้องห่อกระดาษ

2. การเตรียมชิ้นเนื้อ การตัดสไลด์ และการย้อมสไลด์ (tissue process, slide sectioning and staining)

ชิ้นเนื้อที่อยู่ในภาชนะพลาสติกจะถูกนำไปผ่านกระบวนการเตรียมชิ้นเนื้อในเครื่องอัตโนมัติแล้วจึง

นำชิ้นเนื้อไปฝังในขี้ผึ้ง paraffin เพื่อทำเป็น paraffin block (รูปที่ 1.4) จากนั้นจะทำการตัด paraffin block ด้วยเครื่อง microtome เป็นแผ่นฟิล์มบางแล้ววางบนแผ่นสไลด์ (รูปที่ 1.5) เรียกสไลด์ที่มีชิ้นเนื้อนี้ว่า unstaining slide จากนั้นนำสไลด์ดังกล่าวไปผ่านกระบวนการย้อมโดยการย้อมวิธีมาตรฐานด้วยสีย้อม Hematoxylin and Eosin (H&E) แล้วนำส่งให้พยาธิแพทย์แปลผลต่อไป ชิ้นเนื้อใน paraffin block สามารถเก็บรักษาได้นานประมาณ 10 ปี⁽⁴⁾

รูปที่ 1.4

แสดงลักษณะของ paraffin block ซึ่งมีชิ้นเนื้อผู้ป่วย (ลูกศร) บรรจุอยู่ในสาร paraffin สีขาว

รูปที่ 1.5

แสดงวิธีการตัดสไลด์ด้วยเครื่อง microtome โดยทำการตัด paraffin block เป็นแผ่นฟิล์มบางที่มีเนื้อเยื่ออยู่ภายใน

3. การตรวจเพิ่มเติมด้วยวิธีอื่น

3.1 การตรวจด้วยวิธีไฟรอสเซชันแชกซ์ (frozen section)

การตรวจวิธีนี้ใช้ในการวินิจฉัยชิ้นเนื้อที่ต้องการผลวินิจฉัยด่วน เพื่อใช้ในการตัดสินใจระหว่างผ่าตัดได้แก่ การผ่าตัด sentinel lymph node ของเต้านม โดยวิธีการนี้เป็นการนำชิ้นเนื้อสดที่ได้รับจากห้องผ่าตัดมาตัดเป็นชิ้นเล็กแล้วนำชิ้นเนื้อไปแช่แข็งในเครื่อง cryostat จากนั้นนำมาตัดทำเป็นแผ่นสไลด์แล้วย้อมด้วยวิธี H&E เพื่อส่งให้พยาธิแพทย์ทำการแปลผลทันที วิธีการตรวจนี้มีข้อดีคือมีความรวดเร็วโดยใช้เวลาประมาณ 20-30 นาทีในการรายงานผล แต่มีข้อเสียเรื่องคุณภาพของสไลด์ที่พบเซลล์ที่มีการเสียรูปร่างทำให้แปลผลได้ยากและมีข้อจำกัดในการเลือกตำแหน่งรอยโรค นอกจากนี้การตรวจด้วยวิธี frozen section ยังมีข้อห้ามในการทำ ได้แก่ ชิ้นเนื้อจากผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อร้ายแรง เช่น วัณโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง โรคติดเชื้อไวรัสซิกา ไข้หวัดใหญ่ และชิ้นเนื้อที่เป็นกระดูก⁽⁵⁾

3.2 การตรวจเพิ่มเติมด้วยการย้อมพิเศษ (special stain)

การตรวจชนิดนี้เป็นการใช้สารเคมีในการย้อม unstaining slide เพื่อตรวจสอบดูสสารภายในเซลล์และเพื่อดูลักษณะเชื้อโรคต่าง การย้อมประเภทนี้ได้แก่ การย้อม mucin เพื่อดูสารเมือก (mucin) ในเซลล์ การย้อม Grocott's methenamine silver stain (GMS) เพื่อดูลักษณะของเชื้อรา การย้อม acid-fast bacteria (AFB) เพื่อตรวจหาเชื้อ tuberculosis เป็นต้น⁽⁶⁾ โดยการตรวจด้วยการย้อมพิเศษนี้ทำควบคู่กับการตรวจสไลด์ H&E

3.3 การตรวจเพิ่มเติมด้วยวิธีอิมมูโนฮิสโตเคมี (immunohistochemistry)

การตรวจชนิดนี้เป็นการใช้ antibody จับกับ antigen ที่จำเพาะในเซลล์แล้วใส่สีที่จะปรากฏขึ้นเมื่อเกิดปฏิกิริยาระหว่าง antibody และ antigen ทำให้สามารถระบุชนิดของเซลล์จากสาร antibody ที่ใช้ได้ โดยทำการตรวจ antibody บน unstaining slide มักใช้หนึ่ง antibody ต่อหนึ่งสไลด์ การตรวจด้วยวิธี immunohistochemistry มีความจำเพาะสูงทำให้นำไปใช้ในการวินิจฉัยโรคที่ซับซ้อนได้แก่ มะเร็งของต่อมน้ำเหลือง (lymphoma) และมะเร็งของเนื้อเยื่ออ่อน (soft tissue sarcoma)^(7,8)

3.4 การตรวจทางอณูชีววิทยา (molecular study)

การตรวจวิธีนี้สามารถบ่งบอกความผิดปกติระดับยีนได้ ใช้ในการวินิจฉัยโรคบางชนิดและใช้ในการวางแผนการให้ยาผู้ป่วยได้แก่ การตรวจยีน KRAS และการตรวจยีน BRAF เป็นต้น โดยการตรวจวิธีนี้สามารถทำได้จากชิ้นเนื้อที่เก็บใน paraffin block นำมาสกัดสารพันธุกรรมแล้วทำการตรวจด้วยวิธีทางอณูชีววิทยาได้แก่ การตรวจ DNA sequencing และการตรวจ DNA microarray⁽⁹⁾

3.5 การตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน (electron microscope)

การตรวจวิธีนี้เป็นการตรวจชิ้นเนื้อด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนที่มีกำลังขยายสูงทำให้เห็นลักษณะของเซลล์ที่มีขนาดเล็กมาก ใช้ในการวินิจฉัยโรคบางชนิด เช่น โรคของไตกลุ่ม glomerular disease และโรคมะเร็งของเนื้อเยื่ออ่อน⁽⁶⁾

เอกสารอ้างอิง

1. Layton C, Bancroft JD, Suvarna SK. Fixation oftissues. In: Suvarna SK, Layton C, Bancroft JD, editors. Bancroft's theory and practice of histological techniques. 8th ed. Philadelphia: Elsevier; 2018. p. 40-63.
2. Rosai J. Rosai and Ackerman's surgical pathology. 10th ed. Philadelphia: Elsevier; 2011. p. 25-7.
3. Lester SC. Manual of surgical pathology. 2nd ed. Philadelphia: Elsevier; 2006. p. 11-28.
4. Wolfe D. Tissue processing. In: Suvarna SK, Layton C, Bancroft JD, editors. Bancroft's theory and practice of histological techniques. 8th ed. Philadelphia: Elsevier; 2018. p. 73-83.
5. Spencer LT. Microtomy for paraffin and frozensections. In: Suvarna SK, Layton C, Bancroft JD, editors. Bancroft's theory and practice of histological techniques. 8th ed. Philadelphia: Elsevier; 2018. p. 84-95.

6. Rosai J. Rosai and Ackerman's surgical pathology. 10th ed. Philadelphia: Mosby Elsevier; 2011. p. 37-73.
7. Chu PG, Weiss LM. Modern immunohistochemistry. Cambridge: Cambridge university press; 2009. p. 1-9.
8. Rekhtman N, Baine MK, Zou Y. Immunostains: introduction. In: Rekhtman N, Bain MK, Bishop JA, editors. Quick reference handbook for surgical pathologist. 2nd ed. Gewerbestrasse: Springer; 2019. p. 1-22
9. Funkhouser WK. Pathology: the clinical description of human disease. In: Coleman WB, Tsongalis GJ, editors. Molecular pathology: the molecular basis of human disease. London: Elsevier; 2009. p. 197-207.

บทที่ 2

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเซลล์ ในร่างกายมนุษย์

(Basic knowledge of human cell)

คณิศ กาญจนประดิษฐ์

บทนำ

ร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยเนื้อเยื่อหลายชนิดและสารน้ำ เนื้อเยื่อของร่างกายมนุษย์แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ได้แก่ เยื่อบุผิว (epithelium) เนื้อเยื่อเกี่ยวพัน (connective tissue) เนื้อเยื่อกล้ามเนื้อ (muscle) และเนื้อเยื่อระบบประสาท (nervous tissue) สารน้ำในร่างกายแบ่งเป็นสารน้ำในเซลล์ (intracellular fluid) และสารน้ำนอกเซลล์ (extracellular fluid) ได้แก่ เลือดและสารพลาสมา นอกจากนี้ยังมีเซลล์ในระบบโลหิต (hematologic cell) ที่อยู่ภายในสารน้ำนอกเซลล์⁽¹⁾

เนื้อเยื่อของมนุษย์

1. เยื่อบุผิว

เซลล์ของเยื่อบุผิวของร่างกายแบ่งตามลักษณะรูปร่างและหน้าที่การทำงานเป็น 5 ชนิดคือ

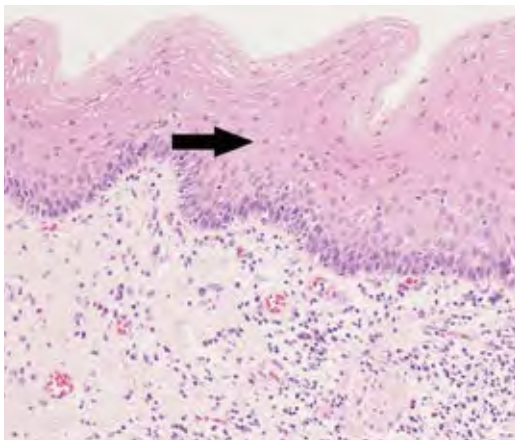
1.1 Squamous epithelium

เซลล์ squamous epithelium เป็นเซลล์เยื่อบุผิวที่พบมากที่สุดในร่างกายโดยเซลล์มีรูปร่างรี นิวเคลียสกลม ไซโทพลาซึมติดสีแดงเมื่อย้อมด้วยสี hematoxylin & eosin (H&E) เซลล์มีการเรียงตัวซ้อนกันหลายชั้น (stratification) มีส่วนเชื่อมระหว่างเซลล์เรียกว่า intercellular bridge เซลล์ชนิดนี้สามารถสร้างสารเคราติน (keratin) ได้

เซลล์ชนิด squamous epithelium พบบริเวณผิวหนัง เยื่อบุภายในช่องปาก หลอดอาหาร ส่วนต้น และส่วนทวารหนัก โดยบริเวณผิวหนังพบการสร้างสารเคราติน (รูปที่ 2.1)

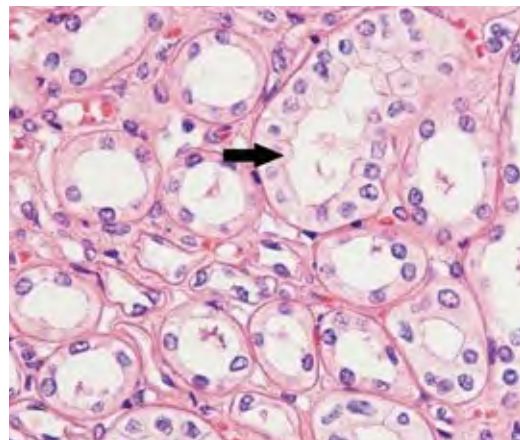
1.2 Cuboidal epithelium

เซลล์ cuboidal epithelium มีรูปร่างสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ นิวเคลียสกลม ไซโทพลาซึมติดสีชมพู เมื่อย้อมด้วยสี H&E เซลล์ชนิดนี้เรียงตัวชั้นเดียวขนานกัน (simple arrangement) เซลล์ชนิดนี้พบบริเวณเยื่อบุของท่อในร่างกายได้แก่ ท่อน้ำลาย ท่อเต้านม ท่อของตับอ่อนและท่อไต เป็นต้น (รูปที่ 2.2)

รูปที่ 2.1

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ squamous epithelium บริเวณหลอดอาหาร พบเซลล์รูปร่างรีมีการเรียงตัวซ้อนกันหลายชั้น(ลูกศร)

รูปที่ 2.2

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ cuboidal epithelium บริเวณท่อไต พบเซลล์รูปร่างลูกบาศก์ที่เรียงตัวชั้นเดียวในท่อไต (ลูกศร)

1.3 Columnar epithelium

เซลล์ columnar epithelium มีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า นิวเคลียสกลมอยู่บริเวณฐานของเซลล์ พบช่องว่าง (vacuole) ในไซโทพลาซึม เซลล์ชนิดนี้พบบริเวณเยื่อบุของกระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ เยื่อบุท่อน้ำดีและถุงน้ำดี (รูปที่ 2.3)

1.4 Pseudostratified ciliated columnar epithelium

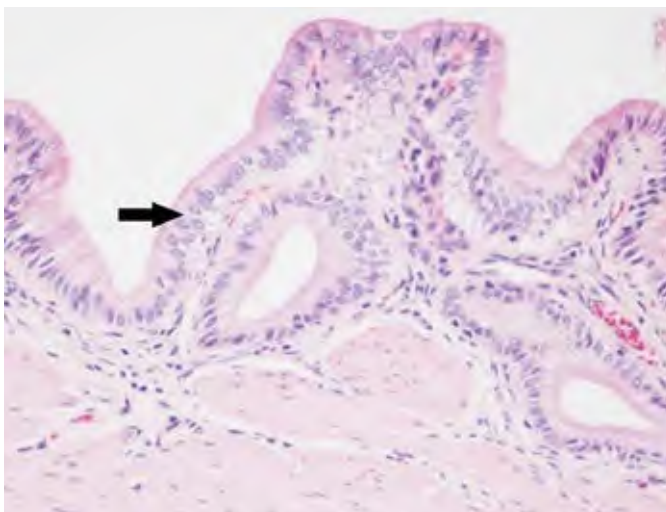
เซลล์ pseudostratified columnar epithelium มีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง พบบนขนาดเล็ก (cilia) ด้านบนของเซลล์ เซลล์ชนิดนี้มีการเรียงตัวชั้นเดียวแต่มีการบิดพันกันของเซลล์ ทำให้มีลักษณะคล้ายซ้อนกันหลายชั้น (pseudo-stratification) เซลล์ชนิดนี้มี cilia ทำให้สามารถโบกพัดสารที่อยู่บนผิวเซลล์ได้ เซลล์ชนิดนี้พบบริเวณเยื่อบุทางเดินหายใจส่วนบนและบริเวณท่อนำไข่ (fallopian tube)⁽²⁾ (รูปที่ 2.4)

1.5 Transitional epithelium

เซลล์ transitional epithelium มีความยืดหยุ่นสูงสามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างเซลล์จากลักษณะ cuboidal epithelium ไปจนมีลักษณะคล้ายเซลล์ squamous epithelium ได้ เซลล์ชนิดนี้พบบริเวณทางเดินปัสสาวะได้แก่ กรวยไต ท่อไต กระเพาะปัสสาวะและท่อปัสสาวะ⁽²⁾ (รูปที่ 2.5)

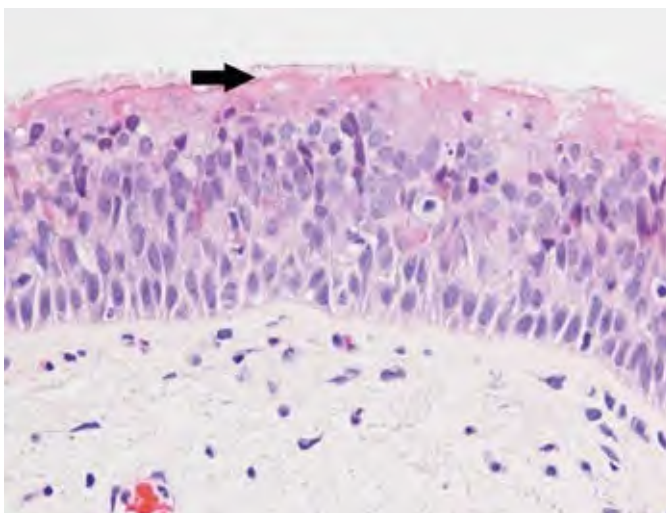
รูปที่ 2.3

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ columnar epithelium บริเวณถุงน้ำดี พบการเรียงตัวของเซลล์รูปร่างสี่เหลี่ยมชั้นเดียว (ลูกศร)

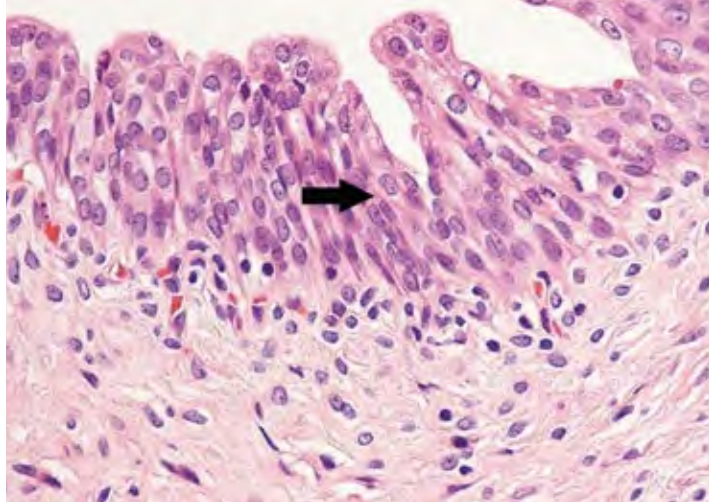
รูปที่ 2.4

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ pseudostratified columnar epithelium บริเวณหลอดลม พบ cilia ซึ่งมีลักษณะเป็นเส้นขนขนาดเล็กบริเวณผิวด้านบนของเซลล์ (ลูกศร) เซลล์มีการบิดพันกันจนพบการซ้อนกันของนิวเคลียส

รูปที่ 2.5

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของเซลล์ transitional epithelium บริเวณเยื่อบุกระเพาะปัสสาวะ พบเซลล์รูปร่างกลมรี เรียงตัวซ้อนกันหลายชั้น (ลูกศร)

2. เนื้อเยื่อเกี่ยวพัน (Connective tissue)

เซลล์เนื้อเยื่อเกี่ยวพันในร่างกายแบ่งเป็นสี่ชนิดหลักคือ

2.1 Fibroblast

Fibroblast มีรูปร่างเรียวยาวคล้ายกระสวย (spindle cell) มีนิวเคลียสรียาว ไซโทพลาซึมสีแดง เซลล์ชนิดนี้พบในเนื้อเยื่อเกี่ยวพันในร่างกายทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบทำให้อวัยวะคงรูป และเป็นเซลล์สำคัญที่มีบทบาทในการซ่อมแซมเซลล์ที่บาดเจ็บ (รูปที่ 2.6)

2.2 Collagen

Collagen เป็นเนื้อเยื่อเกี่ยวพันที่มีลักษณะเป็นเส้นหนาสีชมพูแดง ไม่มีนิวเคลียส เกิดจากการสังเคราะห์ของ fibroblast เนื้อเยื่อนี้ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบให้อวัยวะคงรูป พบมากบริเวณผิวหนัง⁽³⁾ (รูปที่ 2.6)

2.3 หลอดเลือด (vessels)

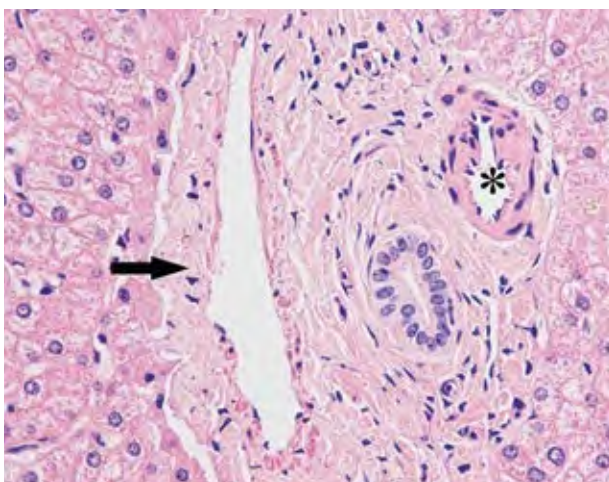
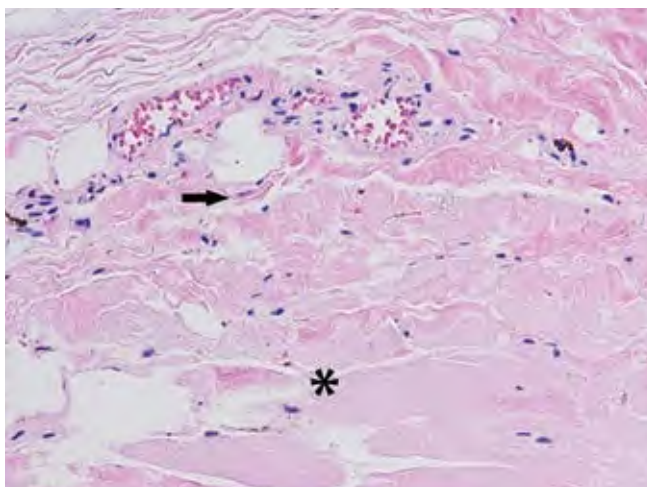
หลอดเลือดเป็นท่อที่ทำหน้าที่ลำเลียงเลือดและสารน้ำไปยังอวัยวะในร่างกาย แบ่งเป็นหลอดเลือดแดง (artery) และหลอดเลือดดำ (vein) หลอดเลือดแบ่งเป็นสามชั้น คือ 1) ชั้น tunica intima บุดด้วยเซลล์เยื่อบุหลอดเลือด (endothelium) ซึ่งมีรูปร่างแบนเรียงตัวชั้นเดียว 2) ชั้น tunica media ประกอบด้วยเซลล์กล้ามเนื้อเรียบ 3) ชั้น adventitia เป็นเนื้อเยื่อเกี่ยวพันด้านนอกของหลอดเลือด หลอดเลือดแดงมีชั้น tunica media หนากว่าหลอดเลือดดำ⁽⁴⁾ (รูปที่ 2.7)

2.4 เนื้อเยื่อไขมัน (adipose tissue)

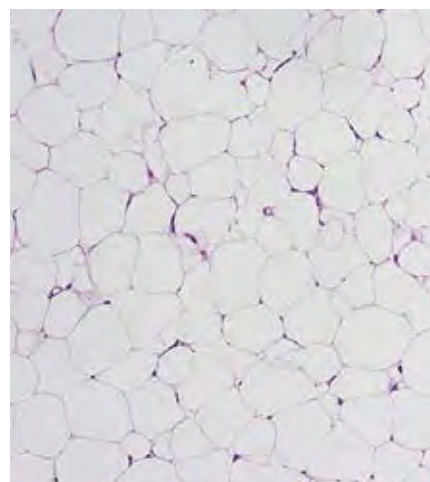
เนื้อเยื่อไขมันเกิดจากการรวมกลุ่มของเซลล์ไขมัน (adipocyte) เป็นเซลล์รูปร่างกลม ไซโทพลาซึมใส นิวเคลียสเล็กและอยู่ชิดขอบเซลล์ เนื้อเยื่อไขมันทำหน้าที่ในการควบคุมสมดุลพลังงานในร่างกาย (energy homeostasis) โดยทำหน้าที่เก็บสะสมพลังงานนอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในสร้างฮอร์โมนได้แก่ leptin ซึ่งเพิ่มกระบวนการเผาผลาญพลังงานในร่างกาย เนื้อเยื่อไขมันพบบริเวณใต้ผิวหนัง เต้านม และภายในช่องท้อง⁽⁵⁾ (รูปที่ 2.8)

รูปที่ 2.6

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ fibroblast (ลูกศร) ที่มีลักษณะเป็น spindle cell มีนิวเคลียสและแสดงลักษณะของ collagen (ดอกจัน) ที่มีลักษณะเป็นเส้นหนาสีชมพู ไม่มีนิวเคลียส

รูปที่ 2.7

แสดงลักษณะของหลอดเลือดบริเวณตับ โดยพบหลอดเลือดแดง (ดอกจัน) ซึ่งมีผนังหลอดเลือดหนาและหลอดเลือดดำ (ลูกศร) ซึ่งมีผนังหลอดเลือดบาง

รูปที่ 2.8

แสดงลักษณะของเนื้อเยื่อไขมันซึ่งประกอบด้วยเซลล์ไขมันรูปร่างกลม ไซโทพลาซึมสีนิวเคลียสขนาดเล็กอยู่ชิดขอบเซลล์

3. กระดูกและกระดูกอ่อน (bone and cartilage)

3.1 กระดูกอ่อน ประกอบด้วย

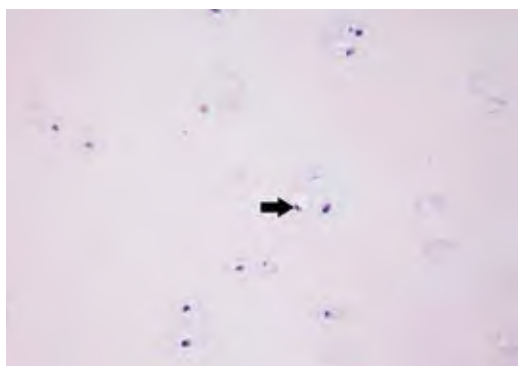
- Chondroblast เป็นเซลล์ของกระดูกอ่อนที่ยังพัฒนาไม่เต็มที่ มีรูปร่างกลมรี นิวเคลียสกลม เซลล์ชนิดนี้สร้างสาร chondroid matrix ซึ่งเป็นสารสีฟ้าอ่อนอยู่รอบเซลล์
- Chondrocyte เป็นเซลล์ที่การพัฒนาสมบูรณ์ของ chondroblast มีลักษณะคล้ายกับ chondroblast แต่มีขนาดเล็กกว่า⁽⁶⁾ (รูปที่ 2.9)

3.2 กระดูก (bone)

กระดูกประกอบด้วยสาร extracellular matrix และเซลล์กระดูก องค์ประกอบของสาร extracellular matrix คือ collagen type 1 ร่วมกับสารแคลเซียม เซลล์กระดูกประกอบด้วยเซลล์ osteoblast เซลล์ osteocyte และเซลล์ osteoclast

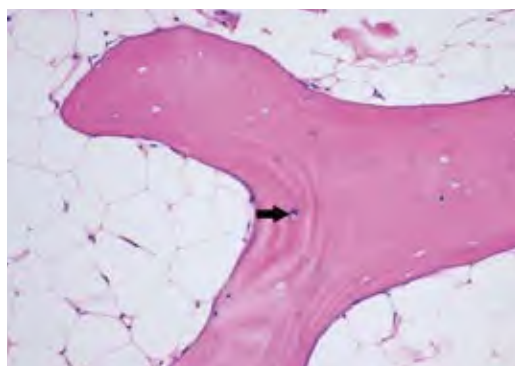
- Osteoblast เป็นเซลล์รูปร่างกลมรี นิวเคลียสขนาดใหญ่ เซลล์ชนิดนี้มีหน้าที่กระตุ้นการตกตะกอนของแคลเซียมและสร้างกระดูก (ossification) เซลล์ชนิดนี้พบบริเวณขอบของกระดูกที่สร้างใหม่
- Osteocyte เป็น osteoblast ที่มีการพัฒนาสมบูรณ์ เป็นเซลล์ขนาดเล็กรูปร่างกลมรี มีนิวเคลียสกลมเล็ก เซลล์ชนิดนี้พบภายในบริเวณกระดูกที่สร้างเสร็จแล้ว (รูปที่ 2.10)
- Osteoclast เป็นเซลล์ขนาดใหญ่ รูปร่างรี มีหลายนิวเคลียส เซลล์ชนิดนี้ทำหน้าที่ในการทำลายกระดูกและทำให้กระดูกมีรูปร่างที่เหมาะสม พบเซลล์ชนิดนี้บริเวณขอบของกระดูกที่สร้างใหม่

กระดูกทำหน้าที่เป็นแกนของร่างกาย สร้างความแข็งแรงในร่างกายและทำหน้าที่ควบคุมสมดุลของสารแคลเซียม⁽⁷⁾

รูปที่ 2.9

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของ chondrocyte (ลูกศร) ซึ่งเป็นเซลล์รูปร่างกลม นิวเคลียสขนาดเล็ก ภายในเนื้อเยื่อกระดูกอ่อน พบ chondroid matrix รอบเซลล์

รูปที่ 2.10

แสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของกระดูก พบการตกตะกอนของแคลเซียมที่มีการเรียงตัวอย่างเป็นระเบียบ และพบ osteocyte (ลูกศร) ซึ่งเป็นเซลล์รูปร่างกลมรีขนาดเล็กอยู่ภายใน

4. กล้ามเนื้อ (muscle)

4.1 กล้ามเนื้อเรียบ (smooth muscle)

เซลล์กล้ามเนื้อเรียบมีลักษณะเรียวยาว นิวเคลียสรูปร่างรีโดยหัวและท้ายนิวเคลียสมนคล้ายซิการ์ (cigar shape) ไฮโทพลาซึมสีชมพู เซลล์ชนิดนี้ทำหน้าที่ควบคุมการหดตัวของอวัยวะแบบอัตโนมัติได้แก่บริเวณผนังหลอดเลือด ลำไส้และมดลูก⁽⁸⁾ (รูปที่ 2.11)